

УДК 657.92:624.04.69

СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ У БУДІВНИЦТВІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДАЛЬШОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Машошина Т. В., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

За допомогою системного аналізу у статті досліджено сучасний стан ціноутворення у будівництві, а саме на його початковому етапі - проектуванні. Розглянуто методи ціноутворення щодо визначення вартості проектних робіт в процесі розробки проектно-кошторисної документації. Визначено основні шляхи удосконалення системи ціноутворення. Запропоновано визначення вартості проектних робіт з урахуванням витрат праці, що не підлягають прямому кількісному обліку.

Ключові слова: вартість проектних робіт, витрати праці, що не підлягають прямому кількісному обліку, проектно-кошторисна документація, система ціноутворення, трудомісткість проектних робіт.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ СИСТЕМЫ ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ И ПУТИ ЕГО ДАЛЬНЕЙШЕГО УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Машошина Т. В., к.э.н., доцент (УкрГАЗТ)

С помощью системного анализа в статье исследовано современное состояние ценообразования в строительстве, а именно на его начальном этапе - проектировании. Рассмотрены методы ценообразования по определению стоимости проектных работ в процессе разработки проектно-сметной документации. Определены основные пути совершенствования системы ценообразования. Предложено определение стоимости проектных работ с учетом затрат труда, не подлежащих прямому количественному учету.

Ключевые слова: стоимость проектных работ, затраты труда, не подлежащие прямому количественному учёту, проектно-сметная документация, система ценообразования, трудоёмкость проектных работ.

CURRENT STATE OF PRICING IN CONSTRUCTION AND WAYS TO FURTHER IMPROVEMENTS

*Mashoshina T. V., Candidate of Economic Sciences, associate professor
(Ukrainian state academy of railway transport)*

With the help of the system analysis examined in this article the modern condition of pricing in construction, and it is on its initial stage - design. Reviewed pricing methods to determine the cost of design works in the process of developing design and estimate documentation. The main ways of improving the system of pricing. The proposed definition of cost of design works taking into account the cost of labour, are not subject to direct quantifiable.

The basis for determining the price of any product is the complexity of its production, is no exception and design products. Today is full economic justification regarding the definition of efficiency of design solutions based on qualitative and quantitative characteristics, and methods of determining the complexity of design works, and its absence is a particular obstacle in the improvement of the design of the case, the pricing system.

System analysis pavargo areas that make up the process of effective development of the design of products and include: the budget price of construction and design and exploration works; methods of determining the value of design works; factors affecting the cost of design works.

To solve the tasks are developed and approved a methodology of calculation of actual and regulatory complexity in the design institutions with the determination of the coefficient, which reflects the cost of labor that are not subject to direct quantifiable and is the link between productivity and complexity of design works.

Keywords: cost of project work, labor costs that can not be directly quantifiable, project - construction documentation, pricing system, the complexity of design work.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями.

Початковим етапом економічного існування об'єкта є проектування, а система цін характеризується специфічними рисами, що відображають техніко-економічне обґрунтування цього першого етапу будівництва.

Елемент системи ціноутворення – договірні ціни, застосування яких має здійснюватися всіма учасниками інвестиційно-будівельного процесу в частині не тільки встановлення рівня цін, а і їх структури і складу витрат.

Економічну природу договірних цін як категорію економіки будівництва можна правильно зрозуміти лише за умови, якщо

розглядати їх не ізольовано, а в органічному зв'язку з системою діючих кошторисних норм і цін, порядком визначення вартості будівництва та правил складання кошторисної документації.

В основі визначення ціни будь-якої продукції лежить трудомісткість її виготовлення, не є виключенням і проектна продукція. На сьогоднішній день не має повного економічного обґрунтування щодо дефініції ефективності проектних рішень на основі якісно-кількісних характеристик, а також методики визначення трудомісткості проектних робіт, а її відсутність є певною перешкодою в удосконаленні проектною справи, а також системи ціноутворення [1,2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням проблем системи ціноутворення та її окремих аспектів на різних етапах еволюції будівельної галузі присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема А.В. Беркути, Ю.О. Гриценко, О.В. Колесникова, Прилепової М.О., Ю.П. Яворовського, М.А. Сімакової, Н.І., та інших [3,4,5,7,8,9].

Основними результатами роботи Беркути А.В. є теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми, пов'язаної з обґрунтуванням впровадження нової системи ціноутворення у будівництві України. Розроблені ним методи визначення вартості будівництва передбачають розрахунок прямих витрат на основі ресурсних елементних норм та поточних цін на ресурси [3].

Гриценко Ю.О. обґрунтує доцільність моделювання нормативів за допомогою сучасних економіко-математичних методів і визначення факторів, від яких, у першу чергу, залежить кошторисна вартість об'єкту будівництва, тобто його техніко-економічних показників [4].

В своїх наукових роботах Колесников О.В. обґрунтував комплексний підхід до планування кошторисних витрат на підставі факторного аналізу, а також щодо питання прогнозування та управління собівартістю будівельної продукції [5].

У дисертаційній роботі Прилепової М.О. розроблено теоретико-методичні підходи і практичні рекомендації з формування і управління вартістю реалізації будівельного проекту на основі методології управління проектами і концепції контролінгу [7].

Сімакова М.А. розглянула систему ціноутворення проектно-кошторисної документації і запропонували класифікацію факторів, що сприяють підвищенню ефективності проектного виробництва [8].

Виділення невирішених частин загальної проблеми.

Незважаючи на те, що в процесі еволюційного розвитку будівельної справи неодноразово обговорювалося питання визначення ефективності проектних рішень, але це питання і

дотепер залишилося «відкритим» в частині визначення вартості проектних робіт. Так, нормативи з визначення вартості проектних робіт, затверджені ще в минулому столітті і не відповідають реальним рекомендаціям з розрахунку вартості розробки проектно-кошторисної документації, наприклад як то застосування збірників цін на проектні роботи та використання усереднених показників індексів зміни цін на проектні роботи та вартості люд-год [7].

Формування цілей статті. Метою даної статті є системний аналіз сучасного стану системи ціноутворення у будівництві і визначення шляхів подальшого удосконалення процесу кошторисного нормування в проектуванні, а саме методів визначення вартості проектних робіт з урахуванням факторів, що впливають на формування їх вартості.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Під системним аналізом розуміють сукупність прийомів і методів для вивчення складних об'єктів – систем, що являють собою сукупність взаємодіючих між собою елементів. Сутність системного аналізу полягає у виявленні прямих і зворотніх зв'язків взаємодії елементів системи з установленням їх впливу на поведінку цієї системи в цілому.

У нашому випадку системний аналіз використовується для дослідження системи ціноутворення у будівництві, зокрема на проектній стадії щодо визначення вартості проектних робіт. Оскільки розглядається розвиток систем у часі, то цей метод може бути ефективно використано при плануванні та організації діяльності проектних організацій.

Системному аналізу підвергнуті напрямки, що складають процес ефективного розроблення проектною продукції і включають в себе:

- кошторисні ціни будівельно-монтажних та проектно-вишукувальних робіт;
- методи визначення вартості проектних робіт;
- фактори, що впливають на вартість проектних робіт.

Кошторисна вартість визначає ціну будівельної продукції, і в цій якості вона сприяє ефективному функціонуванню системи ціноутворення у будівництві. Проведені аналітичні дослідження переходу на укрупнені кошторисні норми, подальший перегляд підходів до визначення кошторисної вартості, впровадження дворівневої системи кошторисного ціноутворення, а також наступний перехід на однорівневу систему ціноутворення у будівництві свідчать про те, що кошторисне нормування у будівництві, у тому числі і на проектній стадії, об'єктивно знаходиться в

залежності від розвитку і впровадження досягнень науки. Нормативна база встановлюється на тому рівні, на якому знаходиться розвиток будівельної галузі, сфери проектування та мотивація необхідності її перегляду з метою уникнення невідповідності нормативів рівню науково-технічного розвитку [7].

З 1-го січня 2014 року Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства введено в дію нові «Правила визначення вартості будівництва», а також «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт». З цією метою, взамін Державних будівельних норм на виконання вимог Закону України «Про будівельні норми» № 1704-VI від 05.11.2009 р. розроблено ДСТУ Б Д.1.1 - 1:2013 та ДСТУ Б Д.1.1 - 7:2013 відповідно[1,2].

Положення цього ДСТУ передбачають визначення кошторисної вартості проектно-вишукувальних робіт за наступними методами:

- застосування усереднених відсоткових показників вартості проектних робіт від вартості будівельних робіт;

- на підставі діючих в Україні збірників цін на проектно-вишукувальні роботи з застосуванням відповідних коефіцієнтів та індексів (Форма № 2-П) ;

- на підставі розрахунку витрат труда та економічно обґрунтованих елементів витрат на певний вид проектних робіт, не врахованих у збірниках цін та чинних нормативних документах (Форма №3-П) [2].

Відсутність науково-обґрунтованих методів визначення показників продуктивності праці викликає суперечність між вартістю проектних робіт і їх трудомісткістю.

Для вирішення поставленої задачі розроблена і апробована методика розрахунку фактичної і нормативної трудомісткості в проектних організаціях з визначенням коефіцієнта, що відображає витрати праці, які не підлягають прямому кількісному обліку і є зв'язуючою ланкою між продуктивністю праці і трудомісткістю проектних робіт.

В основі методики покладена залежність:

$$t_f = \frac{T}{V}, \quad (1)$$

де, t_f – загальна фактична трудомісткість, люд.год/грн;

T – витрати праці працівників проектно організації за рік, тис. люд. год;

V – обсяг реалізованої проектної продукції за рік, тис. грн.

Факторами, за якими визначаються дані про витрати праці, що не підлягають прямому кількісному обліку є використання робочого часу (люд.год); використання основних засобів виробництва, комп'ютерних та інформаційних технологій;

професійна та технологічна віддача; рівень професійної підготовки кадрів працівників; забезпечення початкових технологічних і економічних даних для обґрунтованих проектних завдань.

Запропоноване економічне обґрунтування ціни проектної продукції, що виражено в обліку трудомісткості проектних робіт, конкретизує загальну економічну ефективність капітальних вкладень вже на етапі проектування [7].

Висновки даного дослідження і перспектива подальших робіт у цьому напрямку.

Загальні результати аналізу діяльності проектних організацій свідчать, що недоліки системи ціноутворення негативно позначаються не тільки в цілому на всій системі проектування, але і впливають на фінансовий результат виробничо-господарської діяльності.

Аналіз чинників зростання собівартості, проведений на основі економічних показників проектних організацій, свідчить, що надалі рентабельне виробництво проектної продукції в умовах, що склалися, можливе лише за відповідності зміни підходу до визначення та коригування вартості проектних робіт.

У процесі обробки статистичних даних роботи проектних організацій за розробленою методикою виявлена кількісна і якісна оцінка залежності ступеня впливу показників на вартість, трудомісткість робіт, що визначає резервні шляхи коригування вартості проектних робіт.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ Б Д.1.1.-1.2013 Правила визначення вартості будівництва [Електронний ресурс]

http://fs180.www.ex.ua/get/bc5cb1b88b789b6be97c3395bc7fa933/86057186/1113__1.1-1-2013%5B1%5D.pdf

2. ДСТУ Б Д.1.1.-7-2013 Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт для будівництва, що здійснюється на території України

[Електронний ресурс] http://niisk.com/files/dstu_1.1.7-_28.07.12_%281%29.pdf

3. Беркута, А.В. Система реформування ціноутворення у будівництві України [Текст]: автореф. дис. канд. економ. наук / А.В. Беркута; [Київський національний університет будівництва та архітектури] – К., 2002. – 20 с.

4. Гриценко Ю.О., Система нормування укрупнених показників кошторисної вартості об'єктів реконструкції житла [Текст]: автореф. дис. канд. економ. наук / Ю.О. Гриценко [Київський національний університет будівництва та архітектури] – К., 2007. – 19 с.

5. Колесников, О.В. Комплексне планування собівартості в будівництві [Текст] / О.В. Колесников. – К.: Будівельник, 1991. – 96 с.
6. Машошина Т.В. Смета. Проектирование.Строительство [Текст] монография / Т.В. Машошина –К.: Центр учебной литературы, 2013.- 136 с.
7. Прилепова М.О., Організаційно-економічний механізм формування і управління вартістю реалізації будівельного проекту [Текст]: автореф. дис. канд. економ. наук / М.О. Прилепова [Придніпровська державна академія будівництва та архітектури] – Х., 2004. – 21 с.
8. Симакова М.А., Формирование стоимости проектных работ в условиях перехода к рынку [Текст]: дис. канд. наук/ М.А.Симакова; [Университет экономики и финансов] – Спб.,1993. – 210 с.
9. Яворовский, Ю.П. Повышение эффективности капитальных вложений на стадии проектирования (на примере Харьковских проектных организаций) [Текст] : дис. канд. економ. наук. / Ю.П. Яворовский. – К., 1974. – 227 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Колесников О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 330.46:338.465.4

МЕТОДИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА

*Науменко М. О., к.е.н., професор,
Бабаєв М. О., магістр (АВВ МВС України)*

У статті розглядаються питання забезпечення якості надання послуг за рахунок тісної взаємодії між споживачами та фактори, котрі впливають на якість наданої послуги. Розкрито суть технічних, організаційних, економічних та суб'єктивних факторів, які впливають на якість послуг. Зазначено, що у забезпеченні якості послуг значну роль відіграє людина з її професійною підготовкою, фізіологічними та емоційними особливостями.

Ключові слова: управління якістю, послуга, прибуток, фактори, професійна підготовка.

МЕТОДИКА ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА УСЛУГ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Науменко М. А., к.э.н., профессор,
Бабаев М.О., магистр (АВВ МВД Украины)*

В статье рассматриваются вопросы обеспечения качества предоставления услуг за счет тесного взаимодействия между потребителями и факторы, которые влияют на качество предоставляемой услуги. Раскрыта суть технических, организационных, экономических и субъективных факторов, которые влияют на качество услуг. Определено, что в обеспечении качества услуг значительную роль играет человек с его профессиональной подготовкой, физиологическими и эмоциональными особенностями.

Ключевые слова: управление качеством, услуга, прибыль, факторы, профессиональная подготовка.

METHOD OF PROVIDING OF QUALITY OF SERVICES OF ENTERPRISE

*Naumenko M. O. professor ,
Babaev M. O., master (ABB Ministry of internal Affairs of Ukraine)*

Quality management is one of the most important areas of activity of food companies. According to directions of the modern policy of quality acts of political, economic and moral category.

Quality of services is one of the main performance indicators of enterprises. After all, improving the quality actually means survival of the business entities in the market, introducing scientific and technical achievements, growth of efficiency.

Quality is the important part of customer satisfaction. High quality leads to high fun, and a high pleasure to customer loyalty. And customer loyalty is the key to greater profits.

Loyal consumers provide a stable consumer base organization. Their word of mouth marketing adds new customers, thereby increasing the market share for the organization.